

Καβάλα στον Αντισημιτισμό^(ή, Δροσερή Απόδραση στην Καβάλα)

του Μαγιόρ Ρισόν

Οι περισσότεροι που διαβάζετε το κείμενο αυτό, ίσως γνωρίζετε τα δεδομένα. Το 2004 αποφασίζεται στην Καβάλα η ανέγερση ενός Μνημείου για το Ολοκαύτωμα στο οποίο χάθηκαν περίπου 1.500 Καβαλιώτες Εβραίοι. Το μνημείο περνάει από 40 κύματα μιας και υπάρχει έντονη αντίθεση εντός του δημοτικού συμβουλίου λόγω φόβων ότι θα έρθουν οι Εβραίοι να πάρουν πίσω τις περιουσίες τους και άλλα συνομωσιολογικά. Τελικά το 2015 λαμβάνεται μια τελική απόφαση, φτιάχνεται το μνημείο με έξοδα ενός Εβραίου (ενώ αλλάζει αρκετές φορές το σκαλισμένο κείμενο πάνω του, ώστε να γίνει κάτι ουδέτερο) και προγραμματίζεται η τοποθέτηση και τα εγκαίνια για τις αρχές Μαΐου.

Μια βδομάδα πριν τα εγκαίνια η δήμαρχος Δ. Τσανάκα (ΝΔ) δέχεται πιέσεις για ακύρωση της τοποθέτησης. Πρωταγωνιστές ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου Γραμμένος που αντιτίθεται στο μνημείο για λόγους θρησκευτικής συνείδησης, όπως δηλώνει, «και άλλες δυνάμεις» που δεν κατονομάζονται. Η ίδια η δήμαρχος ευρισκόμενη σε δύσκολη θέση, προφανώς χωρίς ιδέα για το τι είναι το Ολοκαύτωμα, ζητάει να συνεννοθεί με το ΚΙΣ ωστε να αφαιρεθεί το Αστρο του Δαυίδ από το μνημείο. Η αφαίρεση του Μαγκέν Δαυίδ θα αφαιρούσε και την τελευταία σύνδεση του Εβραϊσμού με το μνημείο, μιας και το κείμενο που είχε προκύψει από συμβιβασμούς, δεν περιείχε την λέξη Εβραίος. Το Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο αρνείται και βγάζει μια ανακοίνωση που απορρίπτει κάθετα την αξίωση, δηλώνοντας ξεκάθαρα ότι θεωρεί προσβολή κάτι τέτοιο. Μπροστά στην άρνηση, η Δήμαρχος ακυρώνει την εκδήλωση, ενώ γίνεται θέμα στο ιντερνετ. Τα τοπικά και ξένα ΜΜΕ πιάνουν φωτιά. Μπροστά στα διεθνή δημοσιεύματα, τα πολιτικά κόμματα αναγκάζονται να βγάλουν ανακοινώσεις που καταδικάζουν ξεκάθαρα την απόφαση. Η Τσανάκα βρίσκεται μπροστά από ένα αδιέξοδο: στην ίδια την πόλη ελάχιστα έχουν καταλάβει το μέγεθος που έχει λάβει το γεγονός, ενώ το μέτωπο ενάντια στο μνημείο παραμένει αρραγές. Από την άλλη, ενώ η γελοιότητα του να αφαιρεί το Αστρο του Δαυίδ επιτρέπει την εύκολη δημοσιογραφική διάδοση του μιας και είναι μια εύπεπτη είδηση, χωρίς να χρειάζεται εξηγήσεις και αφορά μια χώρα ήδη δικτυλοδεικτούμενη λόγω χρυσής αυγής και οικονομικής κρίσης.

Κανονικά, μετά από τέτοιο κύμα αρνητικής δημοσιότητας, θα περίμενε κάποιος στις ι ποποθέτηση θα προχωρούσε με διαδικασίες εξηγήσεις και σύμφωνα με τις τελευταίες εξελίξεις η Δήμαρχος ανέλαβε να κατευνάσει τις διαφωνίες που ομολόγησε στις ακόμα υπάρχουν. Ομως το γεγονός ότι η Μητρόπολη Καβάλας, (Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου το επίσημο όνομα) και το μέτωπο του 'Όχι' συνέχισαν να εμμένουν, παρά το πρώτο κύμα αρνητικών δημοσιεύσεων, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το θέμα δεν έχει κλείσει. Δε νομίζω σε πρώτο χρόνο να συνεχίσουν να αρνούνται την τοποθέτηση, αλλά τίποτα δεν τους εμποδίζει σε μια ανατοποθέτηση του κάπου κρυμμένα με αφορμή την ανακατασκευή του πεζοδρομίου.

Να προσθέσω ότι η σιωπηλή-διαμαρτυρία που οργάνωσε ο Βασίλης Ριτζαλέος, κεντρικός ομιλητής της ακυρωθείσας εκδήλωσης, ήταν μια αποτυχία/επιτυχία. Η συμμετοχή ήταν μικρή, με αναμενόμενη την απουσία του αντιφασιστικού χώρου πέρα τις εθιμοτυπικές παρουσίες ορισμένων στελεχών. Ομως θα ήταν άδικο να αγνοούσαμε τα άτομα που ήρθαν, χωρίς υποχρέωση, σε ανάμνηση φίλων ή συνεργατών τους. Επίσης μια καθηγήτρια με 10 μαθητές της που είχαν φορέσει κίτρινα όστρα του Δαυίδ, που μάλιστα είχαν συμμετάσχει σε ερευνητική εργασία για το Ολοκαύτωμα. Η καθηγήτρια αργότερα δέχτηκε απειλητικά μηνύματα για αυτήν την παρουσία.

Νομίζω στις αξίες του συγκεκριμένου περιστατικού δεν έγκειται στο γεγονός ότι αποδεικνύει στις υπάρχει έντονος αντισημιτισμός στην Ελλάδα. Αυτό το ξέραμε. Η Καβάλα απλώς μας επιτρέπει να δούμε εμβληματικά τον αντισημιτισμό ως ένδειξη της γενικότερης ιδεολογικής οπισθοδρομικότητας της Ελλάδας που εκφράζεται και σε άλλα φαινόμενα όπως η εκθρικότητα ενάντια στους μετανάστες, η ομοφοβία, ο σεξισμός και άλλα.

Ο αντισημιτισμός της Καβάλας εκφράστηκε με όρους του πικά πρωτόγονους, που με δύσους Εβραίους μήλσα, προκάλεσαν περισσότερο γέλιο πάρα οργή μιας και ως φαινόμενο το έχουμε εσωτερικοποιήσει. Η αντίθεση στο μνημείο δεν έγινε με κάποια μετα-μοντέρνα πρόφαση όπως η οικουμενικότητα του Ολοκαυτώματος αλλά με όρους καθαρά θρησκευτικούς και αισθητικούς, (για να χρησιμοποιήσω τη δικαιολογία της Δημάρχου). Η δημόσια παρουσία των Εβραίων προκαλεί συναισθήματα φόβου και απόρριψης, τόσο σε επίπεδο θρησκευτικό, όσο και σε φαντασιακό. Επίσης το Ολοκαύτωμα αμφισβητείται όχι τόσο σε πραγματολογικό επίπεδο, (αρνητές στην Πλεύρη βρίσκονται σε σχετικά χαμηλά επίπεδα), αλλά όσον αφορά την μοναδικότητα της θυματικής μας ταυτότητας ως Ελλήνων. Αυτό από τους αριστερούς εκφράζεται ως ότι το Ολοκαύτωμα αφορά «και ομοφυλόφιλους, σοβιετικούς αιχμαλώτους πολέμου, μάρτυρες του Ιεχωβά», οπότε μη μονοπωλείτε τη μνήμη του, ή τα περί του «σύγχρονου Ολοκαυτώματος των Παλαιστινών», ενώ από τους δεξιούς ως στις οικοκυρώσεις που πρέπει να γίνουν και «και οι Μικρασιάτες, οι Πόντιοι, οι Θράκες». Άλλωστε κατά τη διάρκεια της ονομαστικής ψηφοφορίας στην περίπτωση της Καβάλας πολλοί δημοτικοί σύμβουλοι δεν ψήφιζαν λέγοντας 'Ναι' αλλά 'Ναι σε όλα τα μνημεία' ώστε να μην χρεωθούν τη θετική ψήφο υπέρ των Εβραίων αλλά υπέρ των άλλων μνημείων για τις 'άλλες', 'τις δικές μας' γενοκτονίες.

Αυτή η σύγκλιση του αντισημιτικού λόγου, είτε ενδεδυμένη με αριστερά, είτε με δεξιά παρτάλια, φαίνεται στο ίδιο το θέμα της δημόσιας παρουσίας του Αστρου του Δαυίδ. Πριν ελάχιστα χρόνια τα ίδια άτομα που βρέθηκαν στην Καβάλα είχαν βρεθεί στην κατάληψη Terra Incognita στη Θεσσαλονίκη. Εκεί κατά την διάρκεια μια σουρεαλιστική συζήτησης, ερωτήθηκα για μια δράση που αμφισβητεί την εθνική αφήγηση. Πρότεινα να ζωγραφίζονταν Άστρα του Δαυίδ στην Πανεπιστημιούπολη κάτω από την οποία υπάρχει ακόμα το Παλιό Εβραϊκό νεκροταφείο ως μέθοδο αμφισβήτησης της εθνοιστορίας μιας πόλης

με έμβλημα τον Μ.Αλέξανδρο, της συμμετοχής της στο Ολοκαύτωμα, της εθνοκάθαρσης και άλλων ωραίων. Εντάξει, για να πω την αλήθεια ανέμενα την άρνηση σε αυτή την πρόταση αλλά όχι και τα ίδια συνωμοσιολογικά επιχειρήματα περί εβραϊκής κυριαρχίας που θα γίνονταν αποδεκτά αργότερα και στο δημοτικό συμβούλιο Καβάλας, ή και την τρομακτική άγνοια αντίστοιχα ότι το αστέρι του Δαυΐδ πολύ πριν γίνει σύμβολο του κράτους του Ισραήλ ήταν θρησκευτικό σύμβολο αλλά και σήμα στιγματισμού για τους Εβραίους κατά τη διάρκεια του Ολοκαυτώματος από τους ναζί. Μια σύμπτωση απόψεων, λοιπόν, που αν δεν την είχα ακούσει με τα ίδια μου τα αυτιά, θα θεωρούσα κακόβουλη.

Έτσι η επίθεση στη Συναγωγή της Λάρισας με αφορμή το Μαγκέν Δαυΐδ ως εξωτερική διακόσμηση, δεν φαντάζει ως ακραίο γεγονός αλλά ως έκφραση μιας ελληνικής επιθετικότητας ενάντια σε ότι διαταράσσει την κανονικότητα της, (όπως ένα δημόσιο φιλί μεταξύ δυο ανδρών προκαλεί τα ίδια συναισθήματα επιθετικότητας).

Οπότε τι μας μένει από την Καβάλα; Πρώτον οτι κατά μια περίεργη έννοια είμαστε τυχεροί. Ενώ στην Ευρώπη ο αντισημιτισμός παιίρνει νέες μορφές που απαιτούν διαφορετικά αντανακλαστικά, εμείς αντιμετωπίζουμε ένα φαινόμενο που δεν διστάζει να εμφανίζεται με γνωστά και εύκολα αναγνωρίσιμα χαρακτηριστικά. Δεν χρειάζεται να ξανα-ανακαλύψουμε τον τροχό, χρειάζεται μόνο κουράγιο.

Δεύτερον οτι η πολυετής ενασχόληση ορισμένων δεν είναι παράνοια. Μπορεί να ακούγεται ίσως χαζό, αλλά όταν είσαι μόνος σου σε μια θάλασσα αντισημιτισμού, φυσιολογικό θα ήταν να σκεφτείς μήπως εσύ είσαι στραβός.

Τρίτον οτι η αιλούλεγγύν δεν είναι κάτι αφηρημένο. Είναι απτές στιγμές που έχουν αξία, όχι αναγκαστικά για τις αλλαγές που φέρνουν, αλλά για τη ζωή των οποιοδήποτε μειονοτήτων. Και τέταρτο και ίσως πιο σημαντικό. Η δράση, όταν έχει ένα σκοπό, έχει πολλές περιπτώσεις να είναι αποτελεσματική και δεν είμαστε καταδικασμένοι να είμαστε οι ρομαντικοί χαμένοι της ιστορίας. Αυτό δε σημαίνει συμβιβασμούς αλλά γνώση ποιοι είμαστε, ποια είναι η θέση μας και τι μπορούμε να προσφέρουμε σε ένα συγκεκριμένο επιθυμητό αποτέλεσμα.

Ευχαριστώ θερμά όσους ήρθαν. Η παρουσία τους δίνει θάρρος ότι δεν είμαστε μόνοι, όχι ως Εβραίοι αλλά ως Ανθρωποι.

